

IZNIK

Αναβίωση μιας παραδοσιακής τέχνης της Τουρκίας

Το Iznik (η αρχαία Νίκαια) στα ΒΔ της Τουρκίας, υπήρξε ένα ανθηρό καλλιτεχνικό και πολιτιστικό κέντρο κατά την εποχή του Οθωμανού σουλτάνου Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (1520-1566).

Η κεραμική που πήρε το όνομά της από τον τόπο παραγωγής της, ξεχωρίζει από τα ποικίλα και συχνά πολύπλοκα φυτικά μοτίβα και τα έντονα χρώματα σε λευκό βάθος, που παραπέμπουν σε αυτά των ημιπολύτιμων λίθων: το βαθύ μπλε του lapis lazuli, το τουρκουάζ, το πράσινο του σμαραγδιού, το κόκκινο των κοραλιών. Πολλά από τα διακοσμητικά σχέδια ήταν συμβολικά και παραπέμπουν σε έννοιες και αξίες όπως η γενναιότητα, η γονιμότητα ή η αθανασία. Ακόμα και οι επιγραφές που φέρουν συχνά δεν χρησιμοποιούνται περιγραφικά, αλλά πηγάζουν από την ισλαμική φιλοσοφία και σκέψη.

Η κεραμική Iznik διακρίνεται για τη μεγάλη ποικιλία αγγείων, σε όλα τα σχήματα και τα μεγέθη. Δείγμα της υψηλής τέχνης και αισθητικής αποτελούν τα πλακίδια τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την επένδυση εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, δημόσιων, ιδιωτικών και θρησκευτικών κτιρίων, τα οποία διατηρούνται σε όλη τους τη μεγαλοπρέπεια ως τις μέρες μας. Τα πλακίδια Iznik χαρακτηρίζονται για την εξαιρετική αντοχή τους σε αντίξοες καιρικές συνθήκες και την λαμπρότητα των χρωμάτων που οφείλεται στον μεγάλο δείκτη διάθλασης του υαλώματος.

Οι πρώτες ύλες για την κατασκευή των κεραμικών προέρχονταν από την ευρύτερη περιοχή της Νίκαιας: χαλαζίας ο οποίος κονιορτοποιείται και αναμιγνύεται με άργιλλο, διάφορα ευτηκτικά υλικά (οξειδία μολύβδου, αλκαλίων) και νερό. Για την κατασκευή των πλακιδίων, αυτό το μίγμα τοποθετούνταν σε ξύλινα πλαίσια και αφήνονταν εκεί να στεγνώσει. Ακολουθούσε η επικάλυψη με ένα λεπτόκοκκο λευκό αργιλικό επίχρισμα, συμβατό με το υπόστρωμα, και όπτηση στους 900-1000°C. Για τη διακόσμηση τα διάφορα μοτίβα γίνονταν αρχικά στο χαρτί κι από εκεί μεταφέρονταν στην επιφάνεια των πλακιδίων και χρωματίζονταν με οξειδία μετάλλων. Η διακοσμημένη επιφάνεια καλύπτονταν με κονιορτοποιημένη υαλόμαζα (μολυβδοπυρρικό γυαλί) που είχε παραχθεί χωριστά και ακολουθούσε δεύτερη όπτηση σε θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 900°C. Δεν υπάρχει δυστυχώς καταγραφή της ακριβούς διαδικασίας παραγωγής και πολλά στάδια όπως οι «συνταγές» για την παραγωγή του σώματος και του μολυβδόχου υαλώματος είναι ασαφείς.

Τα τελευταία 10 χρόνια ξεκίνησε μια προσπάθεια αναβίωσης της παραγωγής κεραμικών της Νίκαιας μέσω της μελέτης των τεχνικών που βρίσκονται ακόμα σε χρήση στα ντόπια παραδοσιακά εργαστήρια και σε συνδυασμό με αναλύσεις υλικών που βρέθηκαν σε ανασκαφές κλιβάνων και εργαστηρίων του 16ου και 17ου αι. Η πρωτοβουλία αυτή έδωσε μια νέα ώθηση στην παραγωγή της πόλης, που αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα κέντρα κεραμικής στην Τουρκία, με τουλάχιστον 35 εργαστήρια παραγωγής κεραμικών τύπου Ιζνίκ σε λειτουργία.

